

לעילוי נשמת
ה"ר
יוסף וולף ז"ל
ב"ר
ברוך מנדל הי"ד
ת.נ.צ.ב.ה.

מאורות הדף היומי

עלון שבועי ללומדי "הדף היומי"

זכרון עולם
האשה
התשובה
רודפת צדקה וחסד
שרת
ורדה שניצר
ע"ה
ב"ר שאיר ד"ל
ת.נ.צ.ב.ה.

יו"ל ט"ו ביהמ"ד למנידי שיעור "דף היומי" בראשות הגר"ד קובלסקי שליט"א וע"י קרן ברכה ומוטי זיטו

גליון מס' 374

יומא מ"ו-נ"ב

בס"ד, כ"ז תמוז תשס"ו

השבוע בגליון

- ♦ לקרוא בלא טעמים
- ♦ "מאה על מאה" - ריבוע?
- ♦ "עבודת יום הכיפורים" בשאר ימות השנה
- ♦ כניסה לקדש הקדשים בכל ימות השנה

♦ חלק מהטעמים נשכחו במהלך הדורות

- ♦ ברכת "שהחיינו" על בגדים הפוכים
- ♦ בגד הפוך בספירת העומר
- ♦ טעמי המקרא מהווים הוכחה לפיסוק הפסוקים?
- ♦ מדוע ה"אתנחתא" אינה מפסקת את הפסוק?

דף מח/א אפכה למנא ודבקה ברכת "שהחיינו" על בגדים הפוכים

בימים עברו רכישת בגד היותה הוצאה ניכרת שהכבידה על כלכלתם של בתים דלים, וכך הומצאו רעיונות שונים לשימוש חוזר ונשנה בחפצים שזוהרם עומם. אחת ההמצאות המפורסמות, הנידונה רבות בספרי הפוסקים מזוויות שונות, היא בגדים הפוכים. העניים, הדלים והאביונים, נוהגים היו להפוך בגד שבלה ולהשתמש בצדו השני. הצד החיצוני, השחוק והבלה היה הופך לצד הפנימי של הבגד, והצד הפנימי, עד לאותו יום, הפך לצד החיצוני. אותו יום היה ככל הנראה חג ושמחה עבור בעל הבגד, עד שהפוסקים דנים אם עליו לברך "שהחיינו"...

[איזהו עשיר - השמח בחלקו]. הנידון החוזר ונשנה בספרי הפוסקים הוא, אם בגד מסוג זה נחשב בגד חדש, שהרי פנים חדשות באו לכאן, או שמא, מאחר שאותו בגד הוא, אין הוא נחשב חדש.

בגד הפוך בספירת העומר: בעל ה"ילקט ישר" (ח"א עמ' צ"ח ענין א) סבר, כי לכל הפחות לעניין איסור חידוש בגדים בתקופת ימי העומר, בגד הפוך נחשב בגד חדש, ולפיכך הוא אסור על תלמידו להפוך את סרבלו בימי ספירת העומר. [ראוי לציין, כי דברי ה"ילקט ישר" ביחס לחידוש בגד בימי ספירת העומר אינם פשוטים כלל ועיקר, ראה בשו"ת "לבושי מרדכי" המצויין להלן, אות ב', ובי"מנהגי ישראל" ח"א עמ' ק"ז]. אולם, לעניין ברכת שהחיינו על בגד מסוג זה, כתב ה"לבושי מרדכי" (שו"ת או"ח סי' קנא אות א), כי אין לברך עליו "שהחיינו", מפני שעשיית בגד מחומר שכבר היה קרוי בגד, אינה עשייה חדשה. הלכה נוספת לגביה דנו הפוסקים, היא אם מותר בערב פסח להפוך בגד כדי לחדשו. שכן, בערב פסח אחר חצות אסור לעשות מלאכה (ראה "שולחן ערוך" או"ח סי' תס"ח סעי' ב' ומשנ"ב שם ס"ק ח'), והפוסקים דנו, אם הפיכתו נחשבת עשיית בגד חדש או תיקון בגד ישן (ו"ארחות חיים" ספינקא או"ח שם בשם שו"ת "שמש צדקה" סי' כ"ז).

היו שכתבו לחלק בין בגד שהפכוהו בלבד, לבין בגד שפרמו את תפריו, הפכוהו ותפרוהו מחדש (ו"יען אברהם", או"ח סי' כ').

הגאון רבי בצלאל שטרן זצ"ל, מוצא בסוגייתנו הוכחה מופלאה להכריע בנידון זה, האם בגד הפוך נחשב בגד חדש, אם לאו.

בגמרתנו אנו מתוודעים לספק שהציב מר בר רב אשי, לגבי "קומץ המנחה", הלא הוא חלק מן המנחה שקומץ הכהן בידו ומקריב על המזבח. לפני הקרבתו על המזבח, יש להניחו בתוך כלי שרת. מר בר רב אשי הסתפק, מה הדין בכלי שרת שהפכו אותו, והכהן הניח עליו את קומץ המנחה.

רבינו חננאל מפרש, כי ספקו של מר בר רב אשי מתמקד במקרה בו הפכו את דפנותיו של כלי השרת, והדפנות שעד כה היו חיצוניות, עתה הן פנימיות ולהיפך. מר בר רב אשי הסתפק, מה הדין אם הניחו את קומץ המנחה בצדו החיצוני של הכלי, במקום שהיה קרקעיתו הפנימית של הכלי, עד שהפכו את דפנותיו (זו דעת רבינו חננאל, אך יש ראשונים המפרשים אחרת).

דבר העיון

דרוש עובד

מידי שנה, בתחילת חודש תמוז, מביא הרב פרץ ג. שליט"א יין משובח ועוגות מאפה בית למכביר, ולאחר שיעור הדף היומי הנמסר על ידו, הוא מכבד את הנוכחים בתקרובת.

יום הולדת הוא לו, ט' בתמוז. יום הולדתו של שיעור דף היומי בראשו הוא עומד. מידי שנה התרגשותו גדלה והולכת, כמו גם מספר המשתתפים, ולומדי השיעור יודעים זה עידן ועידנים, כי בעת שיטיבו את לבם במשקאות ובמנדנות, ישמיע באזניהם משל מעניין שיש בו כדי לאלף בינה.

בט' תמוז בלילה, פלט מכשיר הפקס במערכת מאורות, כתב יד נרגש של אחד ממשתתפי השיעור, עם תוכן משלו הנאה של מגיד השיעור "שלנו", כפי שהוא מכנה אותו בחיבה ובהערצה.

★ ★ ★

הוא כבר היה מתורגל בגיוונים המתסכלים. זו אינה הפעם הראשונה בחייו בה נפרד ממקום עבודה זמן לא רב אחר שהתחיל לעבוד בו. סיבוב לשלום מכל העובדים. קבלת טפיחות חמלה בהבנה. מבט קדימה אל האופק, כאילו למרגלות הבניין ממתינה לו לימוזינה בדרכו אל המי יודע מה, ולבסוף, הוא חוזר לביתו, כמו תמיד, מובטל.

אותו היום היה מהלך ברחובות קריה כמי שהתבשר בשורה מרנינה, ואכן כך ממש אירע לו. אחר שבועות משממים וימים אפורים שחלפו עליו ללא עשייה, התמזל מזלו והוא נתקל במודעה צדדית בעיתון בזו

עילוי נשמת

הר"ר **משה מנחם חסדיאל** ז"ל
ב"ר חיים שלמה ז"ל
נלב"ע כ"ו תמוז תשד"ם
ת.נ.צ.ב.ה.
הונצח ע"י המשפחה שיחיו

עילוי נשמת

הר"ר **אלעזר ישראל מי-זהב** ז"ל
ב"ר אברהם ז"ל
נלב"ע ד' באב תשל"ט
ת.נ.צ.ב.ה.
הונצח ע"י ידידינו משפחות **מנחם, גבריאל ואוריאל מי-זהב** שיחיו

עילוי נשמת

הר"ר **רונון יעקב שורץ** ז"ל
ב"ר יצחק ושרה שיבלחט"א
נלב"ע כ"ז תמוז תשס"א
ת.נ.צ.ב.ה.
הונצח ע"י אשתו וילדינו שיחיו

לעילוי נשמת

הר"ר **יהודה מלך גרינברג** ז"ל ב"ר משה ז"ל
נלב"ע ג' אב תשס"א ת.נ.צ.ב.ה.
הונצח ע"י המשפחה שיחיו - ירושלים

נר ה' נשמת אדם

הלשון: "דרוש עובד מסור. תכונות נדרשות: השתלבות בסביבת עבודה שקטה".

הוא היה מסור, ככל שידוע לו, וסביבת עבודה שקטה הלמה ביותר את העשור הרביעי לחייו. מספר הטלפון הזעיר שפורסם בשולי המודעה הוביל אותו לפגישה עם אדם שהגדיר את עצמו כאחראי על קבלת עובדים במפעל, אך לא כאחראי על חלוקת העבודה ויעדי הביצוע. כך השיב לו האחראי במענה לשאלה, מה תוכן העבודה ומה טיבה.

יהיה מה שהיה.

סביבת עבודה שקטה אינה דבר של מה בכך, הרהר לעצמו בלכתו לביתו ושאלות שונות חוצות את מחשבתי ואינן נותרות לו מרפה. עדיין לא ידע מאומה מה נדרש ממנו, במה עוסקים במקום העבודה החדש.

"**עיקר** התקבלת לעבודה ונקבעה לך משכורת נאה", הדהד באוזני המשפט שבוודאי תפסיר רעייתו לכשישוח לה על מה שאירע לו ועל הקורות העלומות.

הוא התייצב בשערי המבנה זמן מה לפני השעה שמונה.

אט-אט החלו אנשים שונים להתכנס ולהבלע בתוכו.

הוא עקב אחריהם בעירנות, אולי מי מהם הודרך להמתין לו ולהובילו לחדר עבודתו, תוך הסבר על מהותה. אנשים רבים חלפו על פניו, מהם משוחחים ביניהם בעליזות, אחרים עברו שקועים בתוך עצמם, יש פסעו ברישול וכמעט הדפוהו והפילוהו.

איש לא התייחס אליו.

שאון הכנסים אל הבניין פסק והוא עדיין נותר על עמדו.

הוא החל להסתובב בתוך הבניין, מתוך מטרה לחתור לבדו אל מקום עבודתו. הוא עבר על פני חדרים מהם נשמע צחוק מתגלגל, הקלדת מקשים, נקישת קלסרים. עובדים חלפו על פניו נושאים עגלות מסמכים וניירת מעברו האחד של הבניין לעברו השני, וכל ניסיון שלו להבין מה מתרחש במקום ומה עליו לעשות - לא צלח.

חדור מוטיבציה ותחושת שליחות הופיע למחרת היום. הוא יגלה מה מתרחש כאן ויתחיל ליישם את עבודתו. לתדהמתו יגלה כי אין מנהל עבודה. בדמיונו חלפו דמויות אימתניות שונות של מנהלי עבודה שהטילו עליו את יראתם במהלך השנים, ולפתע הבעיתו חוסר המרות, כילד ברוחב סואן שאיבד את ידו של אביו.

בסוף אותו שבוע כבר סיגל לעצמו את ארשת פניהם המשוועמת של מרבית העובדים. תסכולו גבר והלך. מערכת משימות - אין. לא ברור מה תפקידו של המפעל. כללי עבודה - מעולם לא היו. "יש לי מרץ רב", שח לרעייתו שהבליעה חיוך מאחורי גבו, "ואין לי היכן ליישמו".

הוא ניסה לארגן בחירות לוועד עובדים, אך לא היה צורך, "יתהיה היושב ראש ותקבל את כל ההחלטות" הפטירו לעברו ביבושת עשרה עובדים אליהם פנה. חיפוש בספר הטלפונים, כיצד מוגדר המפעל, הניב הגדרה בלתי ברורה: "מפעל לפתרונות מתקדמים".

רב היה יאושו.

הוא ניסה לפחות לעשות סדר במפעל. למקם דברים במקום הנכון, להזיז את מה שצריכים היו להזיז מזמון ולהשרות אווירה נעימה. ברש שחלף לידו פלט: "סבא שלי אמר לי, מה זה 'סדר' - להזיז את זה מפה לשם ואת זה משם לפה. בשביל מה?!"

תשאיר את זה פה ואת זה שם".

מצב רוחו הדרדר פלאים, הוא הילך מזועזע ומבולבל, אינו מבין למה נקלע.

לאחר חדר תמים גילה לתדהמתו, כי

לו היו מניחים את קומץ המנחה על צדו החיצוני של כלי שרת, ודאי לא היתה המנחה כשרה, שהרי יש להניחה על קרקעיתו. מעתה, העובדה שמר בר אשי הסתפק אם הנחת הקומץ על קרקעיתו ההפוכה של הכלי מוכיחה, כי הפיכתו אינה מחשיבה אותו לכלי חדש, שאם כן, אין כל סיבה שהנחת הקומץ על הדופן החיצונית של קרקעיתו תועיל... כל הספק נובע מכך, שעל הכלי ההפוך נותר שמו ומעמדו הקודם. הרי לנו, כי כלי או בגד הפוך, אינם נחשבים חדשים [ש"י"ת "בצל החכמה" ח"ד סי' מ"ט, עיי"ש שהאריך מכמה סוגיות].

רבני בית מדרשנו העירו, כי הראייה מסוגייתנו אינה מוכחת באופן וודאי. שכן, בסוגייתנו מדובר בכלי כסף או בכלי זהב דק ביותר, שניתן להפוך אותו מצד לצד, ובאופן זה ברי כי הפיכתו אינה נחשבת ביטול הגדרתו הקודמת, שהרי ניתן להפכו שוב. ברם, בהפיכת בגד יש צורך באמנות מיוחדת, ויתכן שהפיכה זו נחשבת יצירה חדשה.

דף נב/א חמש מקראות

טעמי המקרא מהווים הוכחה לפיסוק הפסוקים?

גמרתנו מונה חמשה פסוקים בתורה, שבהם מצוייה מלה שניתן לשייכה הן למילים שלפניה והן למילים שלאחריה, ולא עלה בידי חכמים להכריע בדבר. "חמש מקראות אין להם הכרע".

אחד הפסוקים הוא "וּבְמִנְרָה אֲרָבְעָה גִבְעִים מִשְׁקָדִים כְּפָתְרִיָּה וּפְרָחִיָּה" (שמות כה/לד). ניתן לפרש את הפסוק, כי על ארבעת הגביעים להיות משוקדים, "ובמנרה ארבעה גביעים משקדים". ניתן גם לפרש, כי המלה משקדים שייכת לחציו השני של הפסוק, "משקדים כפתריה ופריחיה", שעל כפתוריה ופריחיה של המנורה להיות משוקדים.

מדוע ה"אתנחתא" אינה מפסקת את הפסוק? השאלה המתבקשת היא, מאחר שטעמי המקרא ידועים לכל, ובאמצעותם הפסוקים מחולקים לפי תוכנם, מדוע הסתפקו חכמים בדבר? הנה, הפסוק על טעמיו, מחולק ומפוסק היטב באמצעות האתנחתא שתחת המלה "גביעים":

+ **וּבְמִנְרָה אֲרָבְעָה גִבְעִים מִשְׁקָדִים כְּפָתְרִיָּה וּפְרָחִיָּה:**

האתנחתא כשמה כן היא, מורה על עצירה והפסקה, לפי שכאן מסתיים משפט. ברור, איפוא, כי כוונת הפסוק שארבעת גביעי המנורה צריכים להיות משוקדים.

יש, איפוא, לברר, מה מקור הספק. הריטב"א כותב את הדברים הבאים: "נראה פירושו שאין להם הכרע מלשון דקראי, כל היכא דליכא פיסוק דקראי או הפסק טעמים. דאילו השתא דאיכא פיסוק דקראי והפסק טעמים, נתברר ספיקן". כלומר, מלשון הפסוק אין הכרע, אך כיום שבידינו חלוקה לפי פסוקים ויש בידינו טעמי המקרא, יש הכרע.

את דבריו ניתן להבין לאור שיטת ראשונים הסוברת, כי לדעת רבי יוחנן (לז/א), עזרא הסופר הוא שתיקן את הטעמים, אך למשה רבינו ע"ה נמסרה התורה ללא טעמים כלל [ראה אנציקלופדיה תלמודית כרך כ' עמוד תקצ"ח-ט]. לדעת הריטב"א, איפוא, דברי גמרתנו שיש חמשה מקראות ללא הכרע, הרי הם לשיטה הסוברת, כי הטעמים נתקנו על ידי עזרא הסופר, ולמעשה ספקות אלה הוכרעו על ידי עזרא הסופר בהטעימו את הפסוקים.

חלק מהטעמים נשכחו במהלך הדורות: ואילו המהרש"א כותב, כי אף שהטעמים ניתנו בסיני, לא היה בכחם להכריע את הספק מפני סיבה עצובה; חלקם נשכחו במהלך הדורות והיו ספקות היכן מיקומם המדויק.

מחלוקות זו משפיעה הלכה למעשה על קריאת התורה.

לקרוא בלא טעמים: בספר "שערי אפרים" (שער ג' ט"ו) כתב, כי בקריאת התורה, עת קוראים פסוקים אלה, יש לקראם ברצף, ללא ניגון הטעמים, כדי שלא ייראה כאילו אנו מכריעים בספק שהאמוראים הקדושים הותירוהו ללא הכרעה.

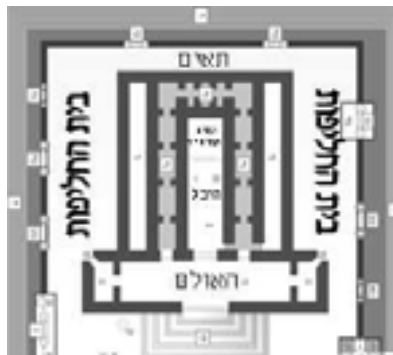
דבריו עולים בקנה אחד עם שיטת הסוברים, כי דברי גמרתנו נסובים לכל השיטות, גם לאלה הסוברים שהטעמים ניתנו למשה בסיני, וכפי שכתב המהרש"א. ברם, לשיטת הריטב"א, אין כוונת הגמרא כי הספק שריר וקיים, אלא עד שלא ניתנו הטעמים, ניתן היה להסתפק בכוונת פסוקים אלה [אולם, יעויין בתוספות שכתבו, כי גם אחרי הטעמים אין הכרע על "משוקדים", וראה בהגהות על הריטב"א].

דף נב/א ההיכל מאה על מאה ברום מאה

"מאה על מאה" - ריבוע?

אמרו חכמים על בית המקדש השני: "ההיכל מאה על מאה ברום מאה". היינו: אורך ההיכל ורחבו, מאה אמה, כמו גם גבהו.

ההבנה הראשונית היא, כי כוונתם לריבוע של ממש, ששיעור כל אחד מצלעותיו הוא מאה אמה. אכן, זו שיטת הרמב"ם (בפירושו למסכת מידות ובהלכות בית הבחירה). נשים נא לב, כי החלק האחורי של האולם היה ברוחב מאה אמה, במקום בו היה פתח ההיכל, אך מידות ההיכל עצמו היו מצומצמות יותר. עם זאת, המקדש עצמו, על האולם, ההיכל, קדש הקדשים והחדרים

בכניסה למבנה נתלתה מודעה, כי נשיא החברה אמור להופיע לביקור כדי לבדוק את יעילות העובדים... הוא לא ידע אם לצחוק או לבכות.

★ ★ ★

מה אומלל הוא האיש, שאינו זוכה להכוונה ולהדרכה לצעדיו בחיים. אשרינו ומה טוב חלקינו כיהודים של תורה, שהתשוקה הפנימית לחיות חיים של יצירה - בעלי משמעות, זוכה להכוונה מיום עמדנו על דעתנו. הכל ברור ומוגדר. במהלך כל ימי חייו של האדם, התורה מכוונת ומלמדת אותו בכל התקדמות ועשייה. יהודי של תורה חש סיפוק עם כל מעשה בימי חייו. הכל עם משמעות ותכלית.

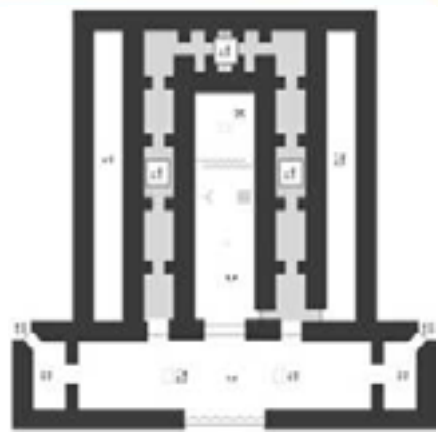
"וחיי עולם נטע בתוכנו".

..... המעניין לזכות את הרבים בסיפור מעניין, או בעבודה מרתקת שניתן ללמוד ממנה מוסר השכל, מוזמן לפנות למערכת מאורות הדף היומי, ואנו נפרסם זאת בע"ה בטור זה.
כתובתנו: ת.ד. 3446 בני ברק פקס: 93-67-570-03
mendelson@meorot.co.il
.....
בברכת התורה העורך

שכצדיו, היו בתוך מבנה רבוע, שמידותיו מאה על מאה אמה, וזו כוונת חכמים.

ברם, הדעה הרווחת בין יתר הראשונים אינה כן. לדעתם, וכך נעשה ברוב האיורים הנפוצים, צורת ההיכל והאולם היא כצורת האות הלטינית T הפוכה. ראשה המאוזן הוא האולם ובית החליפות, וגופה המאונך הוא ההיכל וקדש הקדשים.

לפי שיטות אלו, אין כוונת חכמים שההיכל היה מאה על מאה רבוע, אלא שארכו המירבי ורחבו המירבי הגיעו למאה על מאה (עיי' במידות שם במפרשים ובתוי"ט באורך, וכן גם לדעת הרמב"ם אינו מאה על מאה אמה במדייק, ראה מדות סוף פ"ד ובפירושו המשניות שם).

לפרשנות זו השלכה למקומות אחרים. אם אנו אומרים שבלשון חז"ל "מאה על מאה" אין הכוונה כבשפה המדוברת לריבוע בדווקא, הרי שאף לשונות אחרים שבחז"ל מתפרשים כן.

במידות הר הבית אמרו חז"ל, שהוא "תיק אמה על תיק אמה". גם כאן ניתן להבין, כי המדובר על ריבוע מדויק. אולם, כיום ניכר לכל, כי הכותל המזרחי והכותל המערבי אינם מקבילים ואינם משלימים ריבוע.

ברם, לאור האמור, אין בכך כל קושי, כיוון שחז"ל נקטו את השיעורים המרביים בלבד; האורך והרוחב הגיעו עד למקסימום של חמש מאות אמה, אף אם במקומות מסויימים השיעור היה פחות מכך (מידות ומשקלות של תורה עמי רמ"ו).

אף בשיעור רביעית הלוג, המהווה אבן מידה לשיעורים רבים שבתורה, כגון, שיעור כוס קידוש ושיעור שתיה לברכה אחרונה ועוד, אמרו חז"ל, שהוא כגודל כלי של "אצבעיים על אצבעיים ברום אצבעיים וחצי אצבע וחומש אצבע" (פסחים קט"א).

ההבנה הפשוטה היא שמתואר כאן גודלה של קוביה המכילה רביעית. משום כך תמה רבינו הגאון רבי יחזקאל לנדא זצ"ל, בעל "נודע ביהודה", הן רביעית הלוג היא, כידוע, ביצה ומחצה [הלוג שש ביצים]. והנה, בקוביה בגודל הנזכר בגמרא נכנסות שלש ביצים בנות זמננו! (ראה צ"ח פסחים קט"ז ב). מכאן הסיק (שם) כי הביצים של זמננו קטנו, ואי אפשר לאמוד בהן שום שיעור. הנחתו זו פתחה פולמוס גדול שלא פסק עד היום. אולם, לדעת ראשונים אחדים יתכן, כי חז"ל לא כיוונו לכלי בצורת קוביה, אלא לכלי מעוגל וצורתו כחצי ביצה שקוטרו "אצבעיים על אצבעיים" וגובהו "חצי אצבע וחומש אצבע". כלי כזה מכיל מחצה בדיוק מהקוביה האמורה, ונכנסות בו ביצה וחצי בלבד וכפי שנוכחנו לעיל, כי יש מקומות בהם השתמשו במדות מרובעות אף על פי שהמדה לא היתה מרובעת [מידות ומשקלות של תורה, פרק פט, ועיי"ש שזו גם דעת הלבוש במספר מקומות - עשרת זהב ס"י שכ"ד ולבוש החור ס"י תנ"ו. ועיי"ש עוד בפרק צ' שיש ראשונים שכתבו מפורשות כי השיעור הוא בכלי מרובע].

דף נג/א בשאר ימות השנה מנין

"עבודת יום הכיפורים" בשאר ימות השנה

סדר עבודת יום הכיפורים, מתואר בפרוטרוט במסכתנו על פני פרקים שלמים, תוך תיאור מדוקדק של מעשיו של הכהן הגדול בכניסתו לקדש הקדשים, מערכת הקרבנות ועבודתו.

סדר זה מתואר בתורה בארכה על פני שלושים וארבעה פסוקים בתחילת פרשת אחרי מות, והקורא בפרשה זו מוצא את עצמו שרוי בתמיהה רבתי; רק באחד הפסוקים האחרונים מובהר, כי המדובר על יום הכיפורים: "וידבר ה' אל משה אחרי מות שני בני אהרן... דבר אל אהרן אחיך, ואל יבוא בכל עת אל הקדש... בזאת יבוא אהרן אל הקדש בפר בן בקר... כתונת בד קדש ילבש...". רק בפסוק העשרים ותשעה חושפת התורה: "והיתה זאת לכם לחקת עולם, בחודש השביעי בעשור לחדש". הנה כי כן, נתגלה לבסוף, כי המדובר על יום הכיפורים. תופעה זו דורשת הסבר, לאור יתר פרשיות התורה העוסקות במועדים ובקרבנותיהם, בהן מוזכר התאריך או שם המועד לפני פירוט דיניהם.

כניסה לקדש הקדשים בכל ימות השנה: בספרים רבים מובא חידוש מרתק ביותר משמו של הגאון מוילנא זצ"ל, כי אכן, פרשת אחרי מות אינה עוסקת ביום הכיפורים דווקא! בכל יום בשנה, רשאי היה אהרן הכהן להכנס לקדש הקדשים, ובלבד שיעשה כסדר העבודה המפורט בפרשת אחרי מות. אמת, אחת בשנה חייב הוא להכנס, ביום הכיפורים, אך גם ביתר ימות השנה רשאי הוא להכנס. המדובר הוא על אהרן הכהן בלבד, כהן גדול אחר אינו רשאי להכנס אימתי שיחפץ.

הגאון מוילנא מפנה את תשומת הלב למדרש מפורש (ויקרא רבה פרשה כ"א, אות ז', וכן הוא במדרש שמות רבה סוף פרשת תצוה אות ח'): "בכל שעה שהוא רוצה ליכנס - יכנס. רק שיעשה כסדר הזה" (ראה "חכמת אדם", בסוף קונטרס מצבת משה, עיי"ש). [אלא שנחלקו האחרונים, האם זה נאמר דוקא ל"אהרן הכהן" או דווקא ב"אהל מועד", וגם לאלעזר ששימש תחת אביו ככהן גדול שבמדבר, נאמר דין זה. עיי' "משך חכמה" ו"עמק דבר" תחילת פ"א אחרי מות].
יסודו של הגר"א מיישב באחת תמיהות שונות, להלן שלש מהן.
בפרשת אחרי מות נאמר, כי על אהרן להקריב את "איל העם" ביום הכנסו לקדש

פנינים

דף מז/א הוציאו לו את הכף ואת המחתה **קשר הקב"ה עם ישראל** יש להבין, תמה האדמו"ר מסוכוטשוב זצ"ל בעל הי"ש משמואל"י, הן תמיד הקטורת באה אחר ההזאות, וכאן לפניהם. מדוע?

ברם, הקטורת מסמלת את הקשר (קטר קשר בארמית) שבין היהודי לאביו שבשמים. לפיכך, בכל השנה מקריבים את הקרבן, קרבן התמיד, לכפר על העוונות ורק אחר כך ניתן להתקשר להקב"ה. ביום הכיפורים מקדימים את קטורת היום לקרבנות היום, לרמז על מעלת ישראל ביום זה: הקשר להקב"ה קיים בכל מצב, והוא מביא בעקבותיו את הכפרה... (מעיינה של משנה).

דף נא/בזאת יבוא אהרן אל הקודש **קורות שנת ת"ח**

בשנת ת"ח פרסמו כמה מן המקובלים הגדולים, כי שנה זו ראויה לביאת משיח; "זאת" מספרה ת"ח - ביזאת' יבוא אהרן אל הקודש.

כאשר עברה השנה ומשיח לא בא פרסם השי"ך קול קורא ובו כתב - "מאת ה' היתה זאת" מאת ה' היה שבשנת 'זאת' היא נפלאות בעינינו, נראה נפלאות; אולם "זה" היום עשה ה', המניעה היא מפני 'היום' - 'היום אם בקולו תשמעו', יש להקדים תשובה ומעשים טובים... ("פרדס יוסף").

דף נב/ב החיצונה היתה פרופה מן הדרום ופנימית מן הצפון

חכמה ורק אחר כך עושר

הדרום רומז לחכמה והצפון לעושר: הרוצה להחכים ידרים ולהעשיר - יצפין (ב"ב כה/ב).

הסדר הנכון הוא קודם להדרים ולהחכים ורק אחר כך לפנות אל העושר. לפיכך בבית המקדש, בכניסה לקדש הקדשים, היו שתי פרוכות, החיצונה היתה פרופה (פתוחה במעט) מן הדרום, והשנייה מן הצפון. לאמר: קודם לך אל הדרום, ורק אחר כך הצפון צפונה... (בן יהוידע).

דף מז/א מימי לא ראו קורות ביתי קלעי שערי **בזכות הצניעות**

זכתה קמחית, וכשכר על צניעותה יצאו ממנה שבעה כהנים גדולים. מה מדה כנגד מדה יש כאן?

הקדשים. והנה, בפרשת פנחס מונה התורה את כל הקרבנות שיש להקריב ביום הכיפורים, כולל "איל העם", ולדעת רבי (לעיל גא) אין כוונת התורה שיש להקריב שני אלים, אלא הוא האיל מפרשת אחרי מות.

האם עניינו חוזות בתופעה שאין כמותה, שהתורה חוזרת ושונה פעמיים, כי יש להקריב קרבן מסויים? לאור דברי הגר"א הדברים מיושבים באופן נפלא. האיל הנזכר בפרשת אחרי מות, מתייחס לכניסת אהרן אל קדש הקדשים בכל מועד שהוא, ואילו בפרשת פנחס, נמנה האיל עם יתר המוספים הקרבים ביום הכיפורים (ועולה קרבן זה בין לכניסת אהרן לקדש הקדשים ובין למוספין, ראה "עמק דבר" שם).

ומכאן לתמיהה נוספת המתיישבת לאור חידושו של הגר"א.

ה"בית יוסף" (ארי"ה ס"י קל"ג) כותב, כי אמנם הקטורת שהוקטרה בבית המקדש מנתה מרכיבים שונים, אך רק העדרם של אחד עשר הסממנים מעכב את כשרותה, ואילו העדרם של יתר המרכיבים, בהם "מעלה עשן" - עשב מיוחד הגורם לעשן הקטורת להתמר מעלה מעלה - אינו מעכב את הקטרתה.

למרבה הפלא, לכאורה דבריו סותרים באופן מוחלט גמרא מפורשת. בגמרתנו נאמר על הקטורת של יום הכיפורים: "לא נתן בה מעלה עשן, או שחיסר אחת מכל סמניה - חייב מיתה... אין לי אלא ביום הכיפורים, בשאר ימות השנה מניין? תלמוד לומר וכסה"; הרי לנו, כי גם בקטורת של כל ימות השנה חובה לכלול את "מעלה עשן"? כיצד זה קבע ה"בית יוסף" כי אינו מעכב?

תמיהה זו הקשה ה"משנה למלך" (הלי כלי המקדש פ"ב הלי ג') ובעקבות כך אחרונים רבים דנו, שמא הנאמר בסוגייתנו לא נפסק להלכה (עיי"ש במשנה למלך בשם השער אפרים, באר שבע כריתות דף ו' מנחת חינוך מצווה ק" ועוד).

אולם, בעל ה"חכמת אדם" כותב (שם), כי לאור יסודו של הגר"א, יש מקום ליישב תמיהה זו, כי נכונים דברי ה"בית יוסף" גם נכונים - קטורת של כל ימות השנה שאינה כוללת "מעלה עשן" כשרה היא, ואילו גמרתנו המתייחסת לקטורת של "שאר ימות השנה" מתכוונת לקטורת שהיה אהרן הכהן מקטיר בשאר ימות השנה... עת ביקש להכנס לקדש הקדשים. קטורת זו, אכן זהה לקטורת של יום הכיפורים, ששתיהן ניתנו בקדש הקדשים. תמיהה נוספת המיושבת, ובה נסיים, היא שאלתו של ה"שאגת אריה" (ס"י ע"א) המעיר (ע"פ גמרתנו, עיי"ש), מדוע טרחה תורה לציין, כי כהן גדול המחסיר את אחד מסממני הקטורת של יום הכיפורים חייב מיתה. הן בלאו הכי הוא מתחייב מיתה, על שהבעיר קטורת ביום הכיפורים שלא לצורך, ומלאכת הבערה אסורה ביום הכיפורים? [עיי"ש שכתב שאינה קושייה]. אולם, לאור הדברים האמורים, מובן היטב, מפני שרשאי הוא לעשות את סדר עבודת יום הכיפורים בכל יום בשנה בו חפץ הוא להכנס לקדש הקדשים... גם ביום חול, ולשם כך נזקקה התורה להורות, כי בחסרו אחד מסממני הקטורת, מתחייב הוא מיתה ("ברכת פרץ", אחרי מות).

הרמב"ם (בהלכות אישות פרק י"ג הלכה י"א) מתאר את האשה היהודית - יושבת בזוית ביתה, שכל כבודה בת מלך פנימה. **וברמב"ם** (הלכות כלי המקדש פרק ז') נכתב, כי כבודו של הכהן הגדול לישיב בבית המקדש כל היום, "ולא יצא אלא בלילה, או שעה או שתיים ביום". **האשה** הצנועה השרישה בבניה את התכונה, שיהיו ראויים לכהונה גדולה! ("חמודי יצחק").

דף נב/ב חמש מקראות בתורה אין להם הכרע... מחר

הלחם בעמלק - מחר

"וצא הלחם בעמלק - מחר - אנכי נצב על ראש הגבעה". אין הכרע האם המילה "מחר" שייכת לתחילת הפסוק או לסופו. איזו השלכה מעשית יש לשאלה זו, אם לפרש את הפסוק "וצא הלחם בעמלק מחר" או "מחר אנכי נצב על ראש הגבעה"? - אם להלחם בעמלק היום או מחר. **היה** אומר הגאון רבי יוסף חיים זוננפלד זצ"ל, כי מרומזת כאן מידה עמלקית שיש לעוקרה, ושמה: מחר... מתחבולות היצר, כשרואה התעוררות באדם, מציע לו לדחות הענין למחר... בעמלק זה יש להילחם.

מאורות הדף היומי

מכירה מרוכזת של מסכת סוכה

מנהלי מוסדות שבתמסגרתם תלמוד מסכת סוכה בשנת הלימודים הבאה

מזמנים לפתח ל"מאורות הדף היומי" לרכישה מרוכזת של המסכתות מפוארות עם "המאור המבואר" במחיר מוזל

לפרטים והזמנות חצ"י 03-5775333/4

לעילוי נשמת

הר"ר **שמואל זנוויל**
ווערצברגר ז"ל

ב"ר אליהו ז"ל נלב"ע ג' אב תשנ"ג
ת.נ.צ.ב.ה.

הונצח ע"י ידידנו הר"ר **מנחם מנדל פרוכטר** ומשפ' שיחיו - בלגיה

לעילוי נשמת

הילד **אליעזר ויזר** ז"ל

בן הר"ר דב שיבלחט"א
נלב"ע כ"ז תמוז תשמ"ט

ת.נ.צ.ב.ה.

הונצח ע"י הוריו ידידנו הר"ר דב וזוג' מרת **מלכה ויזר** שיחיו

נותרו מספר תאריכים פנויים

כ"ו אלול	כ"ו תשרי
ד' תשרי	כ"ז תשרי
י"ג תשרי	כ"ח תשרי
י"ח תשרי	כ"ט תשרי
כ"ד תשרי	ל' תשרי

הקדם והנצח את נשמת יקירך ז"ל
שיום הזיכרון שלהם חל בחודשים אלול ותשרי

בגמרות המפוארות
מסכת סוכה "מהדורת גר תמיד"
בהוצאת מאורות הדף היומי עם "המאור המבואר"

עשרות אלפי גמרות מודפסות ונלמדות לעילוי הנשמה המונצחת בעמוד הגמרא

לפרטים והרשמה:

"מאורות הדף היומי" טל. 03-5775307 פקס. 03-7601020